

Дорошенко Володимир Сергійович

к.іст.н., д-р н. з держуправління, доцент кафедри філології та перекладу
Київський національний університет технологій та дизайну (м.Київ)

Гончаренко Світлана Миколаївна

ст. викладачка кафедри філології та перекладу
Київський національний університет технологій та дизайну (м.Київ)

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СУТНОСТІ ІНШОМОВНОГО ТЕКСТУ

Встановлення особливостей лексичного змісту текстів в залежності від їх належності до того чи іншого функціонального стилю є досить актуальним.

Певний інтерес у цьому зв'язку представляє науковий стиль, що є цілком зрозумілим, оскільки лексика мови науки є складовою частиною лексичної системи мови. Щоб виділити в лексиці суттєве, характерне, розкрити її склад, потрібно розглянути її як систему.[1,с.10]

Лексика наукових текстів проявляється в об'єктивності, точності, послідовності, логічності. Визначальний вплив тут здійснює контекст, який торкається словотворення, семантики, синтаксису. Найбільш важливим в цьому контексті представляється дослідження тих змін в структурі слова, які виникають в результаті його використання в різних стилях.

Функціонування слів, що аналізуються, визначається переліком специфічних рис. Насамперед вони проявляються власне в самому відборі одиниць лексики. Найбільш частотними для цих текстів є слова, які означають частини тіла, місце, абстрактні поняття. Наприклад слова «head», «body», «face» в наукових текстах взагалі не використовуються в своєму оригінальному значенні. Для слова «body» в текстах фізичних найбільш

частотним значенням є «falling body» (92,54%); слово «face» в основному використовується в значенні «surface» (95,2%); в лінгвістичних текстах - «face value» (99,2%). В текстах художньої літератури найбільш частотними значеннями слів цієї групи є первинні значення. [2, с.61]

Зміщення основного та утвореного значення слів, що аналізуються, породжує зміщення самих лексичних одиниць в іншу лексико-семантичну групу (ЛСГ), в даному випадку – в групу слів, які означають абстрактні поняття. Таким чином ця група слів в наукових текстах збільшується за рахунок переходу слів із інших ЛСГ.

Слід зауважити співвідношення основного та похідного значення щодо цільової спрямованості наукових текстів: в останніх в основному значенні використовуються слова, значення яких співвідносяться з конкретними поняттями (слова групи живих істот, предметів, видів діяльності, явищ природи). Значення цих слів отримують допоміжну характеристику, в результаті до деякої міри, змінюється їх природа. Вони отримують більш загальний, абстрактний відтінок. Наприклад: «all isotope work», «the entire life of the sample», «radioactive trace work».

В наслідок функціонування лексичних одиниць мови, в ряді випадків відбувається якісна зміна значень, а також зміщення основного і утворюваного значень, що, у свою чергу, сприяє зміщенню самих лексичних одиниць. Зміни в лексико-семантичній структурі слів і пов'язаний з ним перехід слів в іншу підсистему мови викликає зміни в системі співвідношення слів. [3, с.111]

У даному контексті суттєве значення має текст як змістовне ціле, що представляє собою відбиття частини мовної комунікації. З метою реалізації комунікативного завдання та доведення до респондента змісту інформації,

адресат вдається до лексико-граматичних засобів мови, які сприяють декодуванню змісту раніше доведеної інформації.

В ряді специфікативних конструкцій ефект уточнення досягається вже на рівні речення. Але в багатьох випадках зміст висловлювання стає зрозумілим лише за урахування змісту всього тексту або його частини.

Таким чином, хоча специфікативні конструкції відносяться до одиниць синтаксичного рівня і не мають безпосереднього виходу до тексту, взаємодія тексту і лексичної одиниці, що розглядається, все ж має місце.

Слід зауважити, що процес кореляції між текстом і специфікативною конструкцією не є одно-направленим. Текст створює умови для формування конструкцій з перспективними змістовими співвідношеннями, а специфікативна конструкція виконує роль текстового чинника.

Таким чином, одним із логічних видів відносин, які лежать в основі побудови мовних одиниць, є уточнення. Вказане відношення підтверджується перш за все між елементами специфікативних конструкцій. Уточнення, як логічний процес, часто включає в себе не органічну мовну ситуацію, а акт мовного спілкування, розгорнутого в просторі і часі, віддзеркаленого в мові за допомогою тексту. Тому не дивлячись на те, що специфікативні конструкції входять в текст лише опосередковано, через речення, текст і специфікативні ряди співвідносяться один з одним.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Thomas O. Transformational Grammar and the Teacher of English. N.Y.etc. 1982- 225p.
2. Dickens Monika. Kate and Emma. London, 1989 – 164p.
3. Lyons John. Linguistic Semantics: An Introduction [Text]/J.Lyons//Cambridge University Press, 1995-376 p.